

Θέμα: Σχέδιο νόμου για την ποινική ευθύνη Υπουργών

I.

1. Στο άρθρο 86 παρ. 4 Συντ., τελευταίο εδάφιο, ορίζεται ότι: «Σε περίπτωση παραπομπής προσώπου που είναι ή διετέλεσε μέλος της Κυβέρνησης ή Υφυπουργός, ενώπιον του Ειδικού Δικαστηρίου συμπαραπέμπονται και οι τυχόν συμμετοχοί, όπως νόμος ορίζει».

2. Η παραπάνω διάταξη καθορίζει αποκλειστικά το αρμόδιο δικαστήριο για τους συμμετόχους, σε περίπτωση που παραπεμφθεί ο Υπουργός. Η διάταξη επιβάλλει -για λόγους συνάφειας, ταχύτερης περαιώσης των δικών και αποφυγής αντιφατικών αποφάσεων- τη συνεκδίκηση ενώπιον του Ειδικού Δικαστηρίου και των αδικημάτων των συμμετόχων. Σε περίπτωση έτσι μη παραπομπής του Υπουργού, είναι προφανές ότι η αναζήτηση ποινικής ευθύνης των συμμετόχων διέπεται από τις διατάξεις της (κοινής) ποινικής νομοθεσίας.

3. Πρέπει ωστόσο να διακρίνουμε σχετικά δύο ενδεχόμενα. Σε περίπτωση που η Βουλή αρνηθεί την άσκηση ποινικής δίωξης κατά του Υπουργού ή την ανακαλέσει αργότερα, δεν τεκμαίρεται απαραιτήτως ότι ο Υπουργός δεν έχει διαπράξει αδίκημα. Μη άσκηση ποινικής δίωξης ή ανάκληση μπορεί να οφείλεται και σε λόγους θεμιτής σκοπιμότητας, ανεξαρτήτως της πεποίθησης περί μη τελέσεως αξιόποινης πράξης.

Αντίθετα, στην περίπτωση που το Δικαστικό Συμβούλιο αποφασίσει τη μη παραπομπή του Υπουργού -κρίση που βασίζεται στην ουσιαστική διερεύνηση της υπόθεσης- δικαιολογείται ή και επιβάλλεται η απαλλαγή και συμμετόχων που φέρονται ως ηθικοί αυτουργοί ή συνεργοί στην πράξη του Υπουργού, λ.χ. όταν εκκρεμεί δίωξη σε κάποια άλλη διαδικασία.

4. Εξάλλου, όταν ο συμμετόχος είναι ηθικός αυτουργός ή συνεργός σε πράξεις του Υπουργού, είναι ίσως εύλογο, η άρνηση της Βουλής να ασκήσει δίωξη εις βάρος του, να έχει την ίδια τύχη με τη δίωξη του συμμετόχου. Το ζήτημα πρέπει να εξετασθεί προσεκτικά για να αναζητηθεί λύση.

II.

1. Η διάταξη του άρθρου 86 παρ. 1 Συντ. ορίζει ότι: «απαγορεύεται η θέσπιση ιδιωνύμων υπουργικών αδικημάτων». Η διάταξη έχει προστατευτικό

χαρακτήρα για τους Υπουργούς, με βάση την αρνητική εμπειρία του παρελθόντος, οπότε καθιερώνονταν ιδιώνυμα υπουργικά αδικήματα με αμφίβολη περιγραφή της υπόστασής τους. Ο λόγος υιοθέτησής της ενισχύει την άποψη, ότι δεν εμποδίζει την ευνοϊκότερη για τους Υπουργούς πρόβλεψη χρόνου παραγραφής.

Το ζητούμενο είναι αν η λύση είναι επιθυμητή. Η πρόβλεψη συντομότερου χρόνου παραγραφής δημιουργεί ίσως την εντύπωση αδικαιολόγητης ευμενέστερης αντιμετώπισης, αφού στον Υπουργό επιφυλάσσεται ευνοϊκή αντιμετώπιση ως προς το χρόνο που μπορεί να ασκηθεί ποινική δίωξη σε βάρος του. Η σημασία του θέματος είναι πάντως περιορισμένη στην πράξη.

2. Με δεδομένο τον περιορισμό για άσκηση της ποινικής δίωξης «μέχρι το πέρας της δεύτερης τακτικής συνόδου της βουλευτικής περιόδου που αρχίζει μετά την τέλεση του αδικήματος», η προθεσμία της παραγραφής έχει πρακτικά σημασία μόνο στην περίπτωση που Υπουργός παραπεμφθεί για κακούργημα και ανασταλεί έπειτα η ποινική δίωξη. Στην περίπτωση πάντως που αποφασιστεί η αναστολή της ποινικής δίωξης, θα μπορούσε να προβλεφθεί ένα εύλογο χρονικό διάστημα, η παρέλευση του οποίου θα είχε ως συνέπεια την οριστική «αναστολή» ή ανάκληση της δίωξης. Η λύση αυτή είναι εύλογη και δεν φαίνεται να προσκρούει στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 86 Συντ., γιατί η Βουλή εξακολουθεί να παραμένει κυρίαρχη της διαδικασίας.

3. Αξίζει να σημειωθεί ότι η αναστολή της ποινικής δίωξης δεν μπορεί να είναι λόγω της φύσης της απεριόριστη. Αναστολή πέραν ενός ευλόγου χρόνου θα οδηγούσε σε περιγραφή του δικαιώματος του κατηγορουμένου για δίκαιη δίκη και παραβίαση του δικαιώματος για εκδίκαση της υπόθεσής του σε εύλογο χρόνο (άρθρο 6 παρ. 1 ΕΣΔΑ).

Αθήνα, 23 Μαΐου 2002